

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Hanna Wróblewska

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 9555 poseł Pauliny Matysiak z 6 maja 2025 roku w sprawie procedur przejmowania dokumentacji pracowniczej przez archiwa państwowe i ułatwienia dostępu do tej dokumentacji, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Ad 1.

Zasady, na których archiwa państwowe mogą zabezpieczać dokumentację osobową i płacową, regulują przepisy ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164, dalej: „Ustawa o archiwach”), w rozdziałach 4a „Działalność gospodarcza w zakresie przechowywania dokumentacji osobowej i płacowej pracodawców o czasowym okresie przechowywania” i 4b „Postępowanie z dokumentacją osobową i płacową w przypadku likwidacji i upadłości pracodawcy”. Oznacza to, że archiwa państwowe zabezpieczają dokumentację osobową i płacową zarówno po likwidujących się i zlikwidowanych pracodawcach (wytwórcach dokumentacji), jak i zgromadzoną przez przedsiębiorcę (przechowawcę) w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, o której mowa w art. 51a ust. 1 Ustawy o archiwach.

Z przedstawionych w interpelacji okoliczności wynika, że pytanie dotyczy przejmowania przez archiwa państwowe dokumentacji osobowej i płacowej zgromadzonej przez przedsiębiorcę (przechowawcę) w wyniku prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, o której mowa w art. 51a ust. 1 Ustawy o archiwach.

W sytuacji postawienia przedsiębiorcy (przechowawcy) w stan likwidacji lub ogłoszenia jego upadłości, odpowiednio, likwidator lub syndyk masy upadłości wskazuje przechowawcę, któremu dokumentacja zostanie przekazana do dalszego przechowywania, zapewniając na ten cel środki finansowe - art. 51p ust. 1 Ustawy o archiwach.

W przypadku braku środków finansowych na przekazanie dokumentacji innemu przedsiębiorcy na dalsze przechowywanie likwidator lub syndyk masy upadłości powinien wystąpić do sądu rejestrowego o wydanie na podstawie art. 51p ust. 3 Ustawy o archiwach postanowienia o braku środków na pokrycie kosztów dalszego przechowywania dokumentacji. Dysponując takim postanowieniem, należy niezwłocznie przestać je do Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych. Wówczas Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych wyznaczy archiwum państwowe, które zabezpieczy dokumentację. Zastosowanie art. 51p ust. 3 Ustawy o archiwach możliwe jest wyłącznie wobec przechowawców, którzy nie zostali wykreśleni z Krajowego Rejestru Sądowego (dalej: „KRS”). Również czynności samego przekazania dokumentacji muszą się odbyć przed wykreśleniem przechowawcy z KRS.

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

W sytuacji wykreślenia przedsiębiorcy (przechowawcy) prowadzącego działalność w zakresie przechowywania dokumentacji osobowej i płacowej pracodawców z KRS bądź wykreślenia przedsiębiorcy z rejestru przechowawców akt osobowych i płacowych zabezpieczenie dokumentacji osobowej i płacowej przez archiwa państwowe możliwe jest na podstawie art. 51h ust. 2 Ustawy o archiwach, przy czym do zastosowania tego przepisu muszą zostać spełnione łącznie przesłanki:

- 1) istnienia zagrożenia zniszczenia zgromadzonej przez przedsiębiorcę dokumentacji, w szczególności na skutek oddziaływania czynników atmosferycznych lub bezprawnego działania osób trzecich,
- 2) braku podstaw prawnych do przekazania dokumentacji innemu podmiotowi do dalszego przechowywania.

Podsumowując, ustawa o archiwach przewiduje dwa przypadki: gdy podmiot, który zgromadził dokumentację istnieje, oraz gdy jego byt prawny ustał. Zasadniczo więc przepisy uwzględniają każdy z możliwych przypadków, w których istnieje potrzeba zabezpieczenia dokumentacji osobowej i płacowej zgromadzonej przez podmioty świadczące usługi jej przechowywania.

Odnosząc się do zagadnienia zapewnienia ciągłości dostępu do dokumentacji, wyjaśniam, że obsługa zgromadzonej dokumentacji przez przedsiębiorcę (przechowawcę) możliwa jest do czasu:

- wykreślenia przedsiębiorcy (przechowawcy) z KRS lub
- wydania przez marszałka województwa decyzji o zakazie wykonywania przez przedsiębiorcę działalności objętej wpisem, o której mowa w art. 51ga ust. 1 Ustawy o archiwach, lub
- wydania przez sąd prawomocnego orzeczenia zakazującego przedsiębiorcy wykonywania działalności objętej wpisem.

Dostęp do dokumentacji osobowej i płacowej zgromadzonej przez przedsiębiorcę (przechowawcę), który został wykreślony z KRS, jest w świetle przepisów – przynajmniej czasowo – niemożliwy. Brak bowiem prawnego dysponenta tej dokumentacji, który byłby uprawniony do wydawania z niej kopii i odpisów. Do czasu wydania decyzji przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych i przejęcia dokumentacji przez właściwe archiwum państwowe pozostaje ona niedostępna dla osób zainteresowanych.

Osoby zwracające się do archiwów państwowych o udostępnienie dokumentacji osobowej i płacowej przejętej w trybach administracyjnych mogą napotkać trudności spowodowane złym stanem tej dokumentacji wynikającym z działania lub zaniechania podmiotów poprzednio ją przechowujących. Wiąże się to zazwyczaj z czasowym wyłączeniem tej dokumentacji z udostępniania z uwagi na procesy, którym zostanie obligatoryjnie poddana, w tym transport do archiwum państwowego i poprzedzającą go dezynfekcję, a w uzasadnionych przypadkach również porządkowanie i ewidencjonowanie. Działania Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych i archiwów państwowych są podyktowane potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa dokumentacji oraz osób z niej korzystających. Dlatego dokumentacja jest przez archiwa państwowe udostępniana dopiero, gdy bezpieczne korzystanie z akt jest możliwe, tj. po ich transporcie i dezynfekcji. Również czynności porządkowania i ewidencjonowania są niezbędne do sprawnej obsługi akt. Odnalezienie i udostępnienie dokumentacji pozostawionej przez pracodawcę (przechowawcę) w stanie nieuporządkowanym, bez ewidencji i bez jej wcześniejszego uporządkowania, jest niemożliwe.

Ad 2.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie sprawuje nadzoru nad przedsiębiorcami prowadzącymi działalność gospodarczą w zakresie przechowywania dokumentacji osobowej i płacowej. Zgodnie z art. 51a ust. 1 Ustawy o archiwach działalność gospodarcza w zakresie przechowywania dokumentacji osobowej i płacowej pracodawców jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162) i wymaga uzyskania wpisu do rejestru przechowawców akt osobowych i płacowych. W zakresie objętym wpisem przedsiębiorca podlega nadzorowi i kontroli marszałka województwa, który dokonał wpisu do ww. rejestru.

Ad 3.

W Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego trwają analizy dotyczące zmiany Rozporządzenia w sprawie określenia maksymalnej wysokości opłat za sporządzenie odpisu lub kopii dokumentacji o czasowym okresie przechowywania, wydanego na podstawie art. 51o ust. 1 Ustawy o archiwach. Szacuje się, że zmiana wspomnianego rozporządzenia wpłynęłaby na spadek liczby upadających przechowawców dokumentacji osobowej i płacowej. Zdarzają się sytuacje, że przedsiębiorcy (przechowawcy) porzucają zgromadzoną dokumentację, gdy tylko prowadzona przez nich działalność gospodarcza przestaje być dochodowa. Środki uzyskiwane przez przedsiębiorców z opłat pobieranych za wydawane kopie lub odpisy z dokumentacji osobowej i płacowej mogą nie pokrywać kosztów prowadzenia działalności gospodarczej.

Jednocześnie Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie dostrzega potrzeby zmian legislacyjnych, które usprawniłyby proces przekazywania dokumentacji osobowej i płacowej do archiwów państwowych w przypadku upadłości lub likwidacji przedsiębiorcy (przechowawcy). Czasowe trudności w dostępie do akt wynikają bowiem ze stanu dokumentacji i zaniedbań po stronie przedsiębiorców (przechowawców), którzy nie dopełniają ciążących na nich obowiązków ustawowych, nie zaś samego procesu przekazywania dokumentacji.

Ad 4.

Wskazana kwestia nie leży w zakresie rzeczowym Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Mimo że omawiane przepisy znajdują się w Ustawie o archiwach, to organami właściwymi w sprawach związanych z dokumentacją ze stosunku pracy, włącznie z zagadnieniami dowodów zatrudnienia i zarobków, są przede wszystkim minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, minister właściwy do spraw pracy oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Ad 5.

Środki finansowe wydatkowane corocznie na przejmowanie dokumentacji płacowo-osobowej są zmienne, co wynika z faktu, że dokumentacja pracownicza, pochodząca ze zlikwidowanych przedsiębiorstw, jako niebędąca materiałami archiwalnymi, może być przekazywana do archiwów państwowych i zabezpieczana m.in. na mocy decyzji Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych i postanowień sądowych.

W 2024 roku archiwa państwowe przeznaczyły na przejmowanie i zabezpieczanie tej dokumentacji środki finansowe w wysokości 74 139,64 zł.

Jednocześnie informuję, że wskazana kwota nie obejmuje kosztów przechowywania już posiadanej przez archiwa dokumentacji pracowniczej, której łączna ilość wynosi obecnie 37 143,75 metrów bieżących dokumentacji.

Ad 6.

Działalność archiwów państwowych w zakresie przechowywania i udostępniania dokumentacji osobowej i płacowej podlega kontroli Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, w ramach której badane są takie aspekty jak terminowość realizacji wniosków, warunki przechowywania dokumentacji, wysokość pobieranych opłat. Dane statystyczne ujmowane są przez archiwa państwowe w sprawozdaniach rocznych z działalności archiwum i obejmują m.in. rozmiar dokumentacji niearchiwalnej przejętej przez archiwum, liczbę kwerend wykonanych na podstawie dokumentacji niearchiwalnej oraz brakowanie dokumentacji. Jednocześnie Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych gromadzi informacje o ilości dokumentacji osobowej i płacowej przejmowanej przez archiwa państwowe w trybach administracyjnych i na podstawie postanowień sądowych.

Ponadto zgodnie z art. 51g ust 2 Ustawy o archiwach na podstawie informacji uzyskanych od marszałków województw i przedsiębiorców Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych prowadzi ewidencję przechowawców akt osobowych i płacowych. W ewidencji tej gromadzone są m.in. informacje o wykazie pracodawców, których dokumentację przedsiębiorca (przechowawca) przejął w danym miesiącu kalendarzowym, oraz okres, z jakiego ta dokumentacja pochodzi. Ewidencja przechowawców akt osobowych i płacowych dostępna jest na stronie internetowej urzędu oraz pod adresem <https://ewidencja.warszawa.ap.gov.pl/>.

Ad 7.

Przepisy nie określają terminu przekazania dokumentacji osobowej i płacowej do archiwów państwowych, nie można zatem mówić o sankcjach i działaniach kontrolnych wobec syndyków lub likwidatorów. W kategoriach sankcji można rozpatrywać sytuacje, w których nie dopełniono obowiązku zabezpieczenia dokumentacji pracowniczej przez osoby do tego obowiązane. Należy mieć również na uwadze czas trwania postępowania sądowego w przedmiocie stwierdzenia niemożności zapewnienia środków na koszty dalszego przechowywania¹.

Przejęcie dokumentacji pracowniczej przez wyznaczone archiwum państwowe, na podstawie wydanego przez sąd postanowienia o braku środków finansowych na koszty dalszego przechowywania dokumentacji (art. 51p ust. 3 Ustawy o archiwach), możliwe jest dopiero po uprawomocnieniu się tego postanowienia. Ponadto termin przejęcia dokumentacji zależy jest od jej ilości, stanu i możliwości archiwum państwowego.

W zakresie zaproponowania środków zaradczych wobec problemów z wyegzekwowaniem dokumentacji pracowniczej od podmiotów prowadzących działalność komercyjną w zakresie przechowywania dokumentacji pracowniczej można wskazać, żeby osoby poszkodowane zgłaszały takie sytuacje marszałkowi województwa, który wpisał przedsiębiorcę do rejestru przechowawców akt osobowych i płacowych. W wyniku takich zgłoszeń organ rejestrowy może przeprowadzić kontrolę przedsiębiorcy wykonującego działalność przechowalniczą.

Ponadto pracodawca (dotyczy to również likwidatora i syndyka masy upadłości), który nie przechowuje dokumentacji pracowniczej przez wymagany okres lub pozostawia dokumentację pracowniczą w warunkach grożących uszkodzeniem lub zniszczeniem, podlega karze grzywny od 1.000 do 30.000 zł (por. art. 281 § 1 pkt 6a i 7 Kodeksu pracy).

---

¹ Sąd zasięga opinii naczelnika urzędu skarbowego właściwego miejscowo dla siedziby przedsiębiorcy o stanie majątkowym tego przedsiębiorcy.

Istnieje również możliwość złożenia zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa do organów ścigania. Zgodnie z art. 268 §1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny: *Kto, nie będąc do tego uprawnionym, niszczy, uszkadza, usuwa lub zmienia zapis istotnej informacji albo w inny sposób udaremnia lub znacznie utrudnia osobie uprawnionej zapoznanie się z nią, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2*, oraz zgodnie z art. 276 *Kto niszczy, uszkadza, czyni bezużytecznym, ukrywa lub usuwa dokument, którym nie ma prawa wyłącznie rozporządzać, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2*.

Ad 8.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa główną misją archiwów państwowych jest sprawowanie opieki nad materiałami archiwalnymi (narodowym zasobem archiwalnym), natomiast dokumentacja pracownicza, co do zasady, nie stanowi materiałów archiwalnych. Posiada ona krótkotrwałe znaczenie praktyczne i po okresie jej przechowywania podlega brakowaniu. Zatem zasoby, którymi dysponują archiwa państwowe (w tym rezerwa magazynowa), mają służyć głównie zabezpieczeniu materiałów archiwalnych.

Zgodnie z art. 94 pkt 9a ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy to pracodawca jest obowiązany prowadzić i przechowywać w postaci papierowej lub elektronicznej dokumentację w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz akta osobowe pracowników, w warunkach niegroźących uszkodzeniem lub zniszczeniem. W przypadku postawienia pracodawcy w stan likwidacji lub ogłoszenia jego upadłości odpowiednio likwidator lub syndyk wskazuje podmiot prowadzący działalność w dziedzinie przechowywania dokumentacji, któremu zostanie ona przekazana do dalszego przechowywania, zapewniając na ten cel środki finansowe na czas, jaki pozostał do końca okresu przechowywania dokumentacji ustalonego na podstawie odrębnych przepisów (art. 51u ust. 1 Ustawy o archiwach).

Przedsiębiorcy (przechowawcy) dokumentacji osobowej i płacowej za świadczone usługi przechowywania dokumentacji do końca ustawowego okresu jej przechowywania pobrali stosowne wynagrodzenie. Ponadto pomimo istnienia ustawowych możliwości zabezpieczenia akt często porzucają je bez nadzoru, tym samym utrudniając ich szybkie zabezpieczenie.

Warto zauważyć, że problem z dostępem do akt będzie stopniowo wygasał, a to za sprawą nowych rozwiązań wprowadzonych ustawą z dnia 10 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze skróceniem okresu przechowywania akt pracowniczych oraz ich elektronicznością (Dz.U. poz. 357). W wyniku zmian legislacyjnych skrócono okres przechowywania dokumentacji pracowniczej, zgodnie z którym dokumentacja osobowa i płacowa podlega przechowywaniu przez 10 lat dla dokumentacji pracowników nowo zatrudnionych od 1 stycznia 2019 r. oraz dla dokumentacji osób zatrudnionych od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2018 r., jeśli dopełniono procedury skrócenia okresu przechowywania akt.

Z drugiej strony odnalezienie dokumentacji o wysokości wynagrodzenia z lat 70. i 80. XX w. może być utrudnione, co spowodowane było obowiązywaniem wówczas krótszego czasu przechowywania dokumentacji płacowej. Dla akt płacowych – do czasu wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. poz. 450) oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 15 stycznia 1991 r. w sprawie zasad prowadzenia rachunkowości (Dz. U. poz. 35), przedłużających okres przechowywania wyznaczony wcześniej obowiązującymi w tym zakresie przepisami – obowiązywał dwunastoletni okres przechowywania. Wybrakowano wówczas dokumentację, która obecnie jest wymagana przez organy emerytalno-rentowe jako podstawa do ustalenia wysokości świadczeń emerytalnych. Odwrócenie tych procesów jest niemożliwe, a ich skutki łagodzone są poprzez

naliczanie minimalnej stawki wynagrodzenia obowiązującej w danym okresie zatrudnienia, w miejsce faktycznie osiąganego, jednak niemożliwego do udokumentowania.

Miejsce przechowywania dokumentacji osobowej i płacowej zlikwidowanych pracodawców można ustalić samodzielnie za pomocą ogólnodostępnych baz:

- [„Miejsca przechowywania dokumentacji osobowej i płacowej”](#), prowadzonej przez Archiwum Państwowe w Warszawie i dostępnej za pośrednictwem strony internetowej ww. archiwum;
- [Bazy zlikwidowanych lub przekształconych zakładów pracy](#), prowadzonej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych i dostępnej na stronie internetowej ZUS.

Z poważaniem

z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

SEKRETARZ STANU

Maciej Wróbel